nota

TER ONDERTEKENING
Aan: SOCW

Onderwijspersoneel en Primair Onderwijs

Van
[redacted]
Persoonsgegeven

Datum
27 januari 2026

Referentie
61868151

Bijlagen
1. Kamerbrief 'Aanbieding rapporten scholenplanning'
2. Evaluatie 'Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen'
3. Rapport 'Startbekostiging nieuwe scholen' (volgt)
4. Onderzoek 'Dislocaties gelokaliseerd'

Rapporten scholenplanning

Aanleiding

U ontvangt deze nota omdat er in december 2025 en januari 2026 drie rapporten zijn opgeleverd over het stichten van nieuwe scholen in het funderend onderwijs en dislocaties in het basisonderwijs:
1. Evaluatie 'Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen'
2. Rapport 'Startbekostiging nieuwe scholen'
3. Onderzoek 'Dislocaties gelokaliseerd'

Geadviseerd besluit

- Het ondertekenen van bijgevoegde Kamerbrief waarin u de drie rapporten aanbiedt aan de Tweede Kamer.
- Het publiceren van de drie rapporten op Rijksoverheid.nl.

Kernpunten

- In de Kamerbrief wordt het onderwerp van de drie rapporten kort geschetst.
- Ook staat in de Kamerbrief dat een bijbehorende beleidsreactie vóór de zomer van 2026 aan de Tweede Kamer wordt gestuurd.
- In de komende maanden bespreken beleidsmedewerkers de inhoud van de verschillende rapporten met onze gesprekspartners in het onderwijsveld.
- In het tweeminutendebat (11-12-2025) over 'resultaten stichtingsaanvragen en bekostigingsbesluiten nieuwe scholen' hebt u aangeven de evaluatie van de wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen in februari aan de Tweede Kamer toe te sturen.[1]
- Gezien het politiek momentum kunt u er ook voor kiezen om de rapporten alleen te publiceren op de site van de Rijksoverheid. Dit heeft niet de voorkeur, omdat de TK veel aandacht heeft voor deze onderwerpen.

Toelichting

Belangrijkste conclusies evaluatie 'Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen'
- Nieuwe scholen laten voldoende onderwijskwaliteit zien in het eerste jaar, dan wel in het tweede jaar.
- Gemeenten vinden dat hun zienswijze en de lokale context niet (voldoende) wordt meegewogen in het bekostigingsbesluit.
- Initiatiefnemers zijn kritisch op de periode waarin zij ouderverklaringen moeten verzamelen, op de gekozen leeftijdsafbakening en het gebruik van DigiD.

[1] Kamerstukken II 2025/2026. 35 050, Stenogram tweeminutendebat 11-12-2025.

- Sinds de invoering van de wet worden er meer basisscholen gesticht dan daarvoor. In het voortgezet onderwijs is er geen duidelijk verschil.
- De meeste gemeenten zien een nieuwe scholen als een aanvulling op het bestaande onderwijsaanbod.
- Gemeenten geven aan dat 14 maanden een te korte periode is om in huisvesting voor nieuwe scholen te voorzien.

Belangrijkste conclusies rapport 'Startbekostiging nieuwe scholen'
- Nieuwe basisscholen van bestaande besturen maken fors meer kosten (circa 42k) dan de huidige startbekostiging (circa 19k). De 42k betreft een zeer conservatieve schatting.
- Uit interviews ontstaat het beeld dat de startbekostiging in het vo relatief beter aansluit, maar de populatie is te klein om kwantitatieve conclusies te trekken.
- Bijna de helft van de kosten die schoolbesturen maken voor de start van de nieuwe school vallen vóór het moment waarop de startbekostiging momenteel wordt uitgekeerd.
- Verzelfstandigingen in het basisonderwijs en splitsingen in het voortgezet onderwijs ontvangen startbekostiging, terwijl zij nauwelijks extra kosten maken.
- Nieuwe schoolbesturen moeten meer kosten maken dan gevestigde schoolbesturen.

Belangrijkste conclusies onderzoek 'Dislocaties gelokaliseerd'
- Het onderzoek heeft 711 dislocaties in beeld gebracht (po-vestigingen zonder wettelijke status). De meeste dislocaties ontstaan vanuit ruimtegebrek op de hoofdvestiging of het huisvesten van nieuwkomers.
- De mate van zelfstandigheid verschilt sterk tussen verschillende typen dislocaties.
- Omdat dislocaties niet aan stichtings- en opheffingsnormen hoeven te voldoen, ontstaat er een ongelijk speelveld tussen bestaande en nieuwe besturen.

Relevante moties
- Motie van de leden Paul en Van Meenen; De Tweede Kamer verzoekt de regering **ongewenste praktijken** en effecten rond de oprichting van nieuwe scholen te onderzoeken en aan te pakken en in gesprek te gaan met de VNG over de positie van gemeenten in de uitwerking van de wet; verzoekt de regering jaarlijks te rapporteren over het gebruik van de wet.
- Motie van het lid Kwint; De Tweede Kamer verzoekt de **positie van het openbaar onderwijs** inclusief de status van de garantiefunctie openbaar onderwijs ten gevolge van de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen expliciet mee te nemen in de evaluatie van deze wet.
- Motie van het lid Kisteman: De Tweede Kamer verzoekt de regering te verkennen of en hoe **gemeenten** beter betrokken kunnen worden bij het stichtingsproces binnen de Wet meer ruimte voor nieuwe scholen, en de Kamer hierover te informeren voor de zomer van 2026.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Geen